

Դասընթացի անվանումը (կրթամոդուլի դասիչը)	ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐ (6ԳԷԿ052)
ECTS կրեդիտ	1 կրեդիտ
Դասընթացի պատասխանատու դասախոս	Սամվելյան Արա, դասախոս
Ուսումնառության վերջնարդյունքներ	<p>Դասընթացի ավարտին ուսանողն ունակ կլինի.</p> <p><i>(գիտելիք և իմացություն)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ներկայացնել արտակարգ իրավիճակների տեսակները և բնագավառները: <p><i>(կարողություններ)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> մեկնաբանել աղետների տեսակները, դրանց առաջացման պատճառները, համապատասխան կանխարգելիչ միջոցառումների ձևերը և կատարել այդ ոլորտին առնչվող ինքնուրույն աշխատանքներ, առաջարկել մտքեր ու կատարել եզրահանգումներ՝ օգտվելով համապատասխան լրատվական և տեղեկատվական աղբյուրներից, օգտագործել արտակարգ իրավիճակների վերաբերյալ գիտելիքները շինարարության բնագավառում, կիրառել և գործնականում իրականացնել արտակարգ իրավիճակների վերաբերյալ հիմնախնդիրները և հաղորդակցության միջոցով հասանելի դարձնել հասարակության բոլոր շերտերին, կիրառել գիտելիքները աղետների և արտակարգ իրավիճակների ժամանակ:
Դասընթացի թեմատիկ ծրագիր	<p>Արտակարգ իրավիճակների (ԱԻ) ընդհանուր բնութագիրը, դասակարգումը</p> <ul style="list-style-type: none"> ՀՀ որպես ռիսկային տարածաշրջան ԱԻ-ի տեսակետից (ՀՀ-ում հավանական դրսևորվող գլոբալ բնույթի ԱԻ-ի հնարավոր հետևանքների հակիրճ բնութագիրը): Առարկայի ուսուցման նպատակը և ակնկալվող ուսումնական արդյունքների ընդհանուր իրազեկում: ԱԻ –ի սահմանումը, ընդհանուր բնութագիրը: ԱԻ-ի դասակարգման չափորոշիչները: ԱԻ-ի դասակարգումը ըստ ծագումնաբանության: <p>Բնական ծագման ԱԻ-ներ</p> <ul style="list-style-type: none"> ՀՀ-ում առավել հավանական դրսևորվող բնական ծագման ԱԻ-ի ընդհանուր բնութագիրը, կանխատեսումը,

դիմակայումը, և վարքագծի կանոնները (երկրաշարժ, սողանք, սելավ, ջրհեղեղ, փոթորիկ, կայծակ):

Տեխնածին բնույթի ԱԻ-ներ, պատահարներ

- Տեղանքի ռադիոակտիվ աղտոտում (ատոմակայանի հնարավոր վթար), բնակչության պաշտպանությունը և վարքագծի կանոնները ճառագայթային վարակման գոտիներում:
- ՀԱԷԿ-ի միջուկային և/կամ ճառագայթային վթարների դեպքում բնակչության պաշտպանության ազգային պլան:
- Ուժեղ ներգործող թունավոր նյութեր, բնակչության պաշտպանությունը քիմիական վարակման գոտում:
- Պայթյուն, հրդեհ, գազի արտահոսք, էլեկտրահարում:

Մարդածին բնույթի ԱԻ-ներ

- Չանգվածային ոչնչացման զենքեր, ընդհանուր բնութագիրը և բնակչության պաշտպանությունը:
- Խոցման ժամանակակից սովորական միջոցներ, ընդհանուր բնութագիրը:
- Ահաբեկչություն, ընդհանուր բնութագիրը, վարքագծի կանոնները պատանդի կարգավիճակում:

Էկոլոգիական ծագման ԱԻ-ներ

- Կենսոլորտի վիճակի և կազմության փոփոխություններ:
- Համերկրային էկոլոգիական հիմնախնդիրներ:

Քաղաքացիական պաշտպանության (ՔՊ) և ԱԻ-ի համակարգը, խնդիրները

- Քաղաքացիական պաշտպանություն սահմանումը, ՔՊ կանխարգելիչ և հիմնական միջոցառումներ:
- ՔՊ և ԱԻ համակարգը, խնդիրները, դեկավարումը:
- ՔՊ բնագավառում ՀՀ քաղաքացիների իրավունքները և պարտականությունները:

Բնակչության պաշտպանության կազմակերպումը ԱԻ-ի և պատերազմի ժամանակ

- Բնակչության տարահանում:
- Բնակչության պատսպարում:
- Բնակչության ապահովում ՔՊ անհատական պաշտպանական միջոցներով:
- Բնակչության ազդարարում:

Փրկարարական և անհետաձգելի վթարավերականգնողական աշխատանքները ԱԻ-ի և պատերազմի ժամանակ: ԱԻ-ում ռիսկի գնահատում

- Փրկարարական աշխատանքներ:

	<ul style="list-style-type: none"> • Անհետաձգելի վթարավերականգնողական աշխատանքներ: • Ռիսկի բնորոշումը, գնահատումը և ընկալումը: • Թույլատրելի և անթույլատրելի ռիսկ: <p>ԱԻ-ում բնակչության բարոյահոգեբանական պատրաստություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • Բարոյահոգեբանական վիճակի վրա ազդող գործոններ: • Խուճապը և նրա կանխարգելման հնարքները: <p>Հումանիտար օգնության կազմակերպում</p> <ul style="list-style-type: none"> • Հումանիտար օգնության ձևերը և բաշխումը:
<p>Դասընթացի գրականության ցանկ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ՀՀ օրենքը ԱԻ –ում բնակչության պաշտպանության մասին, 1998թ. դեկտեմբեր: • ՀՀ օրենքը ՔՊ մասին, 2002թ. մարտ: • ՀՀ օրենքը սեյսմիկ պաշտպանության մասին, 2002թ. հունիս: • ՀՀ օրենքը հրդեհային անվտանգության մասին, 2001թ. ապրիլ: • ՀՀ Կառավարության 2011 թվականի հունիսի 10-ի թիվ 919-Ն որոշում՝ «Ուժեղ երկրաշարժի դեպքում ՀՀ բնակչության պաշտպանության կազմակերպման պլանը հաստատելու մասին»: • ՀՀ Կառավարության 2005 թ-ի դեկտեմբերի 22-ին N 2328-Ն որոշում՝ ՀԱԷԿ-ի միջուկային և/կամ ճառագայթային վթարների դեպքում բնակչության պաշտպանության ազգային պլանը (ՀԱԷԿ-ի արտաքին վթարային պլան), հաստատելու մասին: • ՀՀ կառավարության որոշում ՔՊ վտանգավոր տարածքների բացահայտման, ճառագայթային, քիմիական և մանրէաբանական միջոցներից վնասազերծման ու վարակազերծման կարգը սահմանելու մասին, 2012թ. հոկտեմբեր: • Քոլոզյան Գ.Գ Արտակարգ իրավիճակների և կենսաանվտանգության հիմնահարցեր ուսումնական ձեռնարկ, Երևան, ՃՇՀԱՀ, 2014թ., 176 էջ: • ԵՊՀ Քաղպաշտպանության ամբիոն, ՔՊ և ԱԻ հիմնահարցեր, ուսումնական ձեռնարկ, Երևան, «Երևանի համալսարանի հրատարակություն», 2006թ.: • Հարությունյան Ս.Հ. ԱԻ և ՔՊ հիմնահարցեր, ուսումնական ձեռնարկ, Երևան, «Տնտեսագետ» հրատարակություն, 2009թ., 204 էջ:

	<ul style="list-style-type: none"> • Ասրյան Հ., Մամիկոնյան Յու., Մաթևոսյան Հ., Մարաֆյան Կ., Ավանգարդ հումանիտար հետազոտությունների կենտրոն, Ռազմական և ԱԻ-ում վարվելակերպի կանոնների մասին, ուսումնական ձեռնարկ, Երևան, Ստամպա ՄՊԸ-ի տպագրատուն, 2001թ.: • Научно-методический центр Штаб гражданской обороны РСФСР, Краткие справочные данные о чрезвычайных ситуациях техногенного, антропогенного и природного происхождения, Москва, Типография ВЦК ГО, 1990. • Арутюнян Н.Я. Оценка химической обстановки при авариях, имеющих сильнодействующие ядовитые вещества, учебное пособие, Ереван, Отпечатано в институте переподготовки кадров при УЧС РА, 1996. • Штаб гражданской обороны СССР, Методика определения режимов поведения населения в условиях радиоактивного заражения местности, Москва, Военное издательство, 1970.
--	---